Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
DEANA SPIELMANNA
od 18. prosinca 2025.[1]

Predmet C-717/24

BD
protiv
Sociálna poisťovňa, ústredie

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (Vrhovni upravni sud Slovačke Republike))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Sustavi socijalne sigurnosti – Uredba (EZ) br. 883/2004 – Starosna mirovina – Uvjeti za dodjelu – Posebna pravila za zbrajanje razdoblja – Članak 51. stavak 1. – Nacionalni propis kojim se predviđa povoljnije postupanje prema određenim kategorijama osoba koje obavljaju specifična zaposlenja”

Uvod

1. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (Vrhovni upravni sud Slovačke Republike) uputio je zahtjev za prethodnu odluku u okviru spora između osobe BD, žalitelja iz glavnog postupka, i Sociálna poisťovňa, ústredie (Fond za socijalno osiguranje, središnja uprava, Slovačka) (u daljnjem tekstu: slovački fond za socijalno osiguranje), povodom odbijanja zahtjeva osobe BD da joj se od 55. godine prizna pravo na starosnu mirovinu na temelju njezine djelatnosti rudara u podzemnom rudniku.

2. Ovaj predmet stoga pruža priliku Sudu da prvi put tumači članak 51. stavak 1. Uredbe (EZ) br. 883/2004[2] kad je riječ o zbrajanju razdoblja radi određivanja prava na starosnu mirovinu u slučaju u kojem se zakonodavstvom države članice ne predviđa poseban sustav koji se razlikuje od općeg sustava socijalne sigurnosti, nego se njime pak određuje da se posebna pravila primjenjuju na određene djelatnosti ili na određena zanimanja.

[1] Izvorni jezik: francuski

[2] Uredba Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL 2004., L 166, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 160. te ispravci SL 2020., L 415, str. 188. i SL 2023./90199, L), kako je izmijenjena Uredbom (EU) 2019/1149 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. (SL 2019., L 186, str. 21., u daljnjem tekstu: Uredba br. 883/2004). Ta je uredba zamijenila Uredbu Vijeća (EEZ) br. 1408/71 od 14. lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe, samozaposlene osobe i članove njihovih obitelji koji se kreću unutar Zajednice (SL 1971., L 149, str. 2.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 5., str. 7.), u verziji koja je izmijenjena i ažurirana Uredbom Vijeća (EZ) br. 118/97 od 2. prosinca 1996. (SL 1997., L 28, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 7., str. 7.), kako je izmijenjena Uredbom (EZ) br. 592/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. (SL 2008., L 177, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. l18., u daljnjem tekstu: Uredba br. 1408/71).

Pravni okvir

Pravo Unije

3. Člankom 48. UFEU-a predviđa se da „Europski parlament i Vijeće, u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom, usvajaju mjere u području socijalne sigurnosti nužne za omogućavanje slobode kretanja radnika; u tu svrhu oni uspostavljaju sustav kojim se zaposlenim i samozaposlenim radnicima migrantima i njihovim uzdržavanicima jamči:

(a) zbrajanje ukupnog staža koji se uzima u obzir na temelju zakona različitih zemalja radi stjecanja i zadržavanja prava na naknadu i obračun visine naknade;

[…]”

4. U skladu s uvodnom izjavom 1. Uredbe br. 883/2004:

„Pravila koordinacije nacionalnih sustava socijalne sigurnosti obuhvaćena su u okviru slobodnog kretanja osoba i trebala bi doprinijeti poboljšanju njihova životnog standarda i uvjeta zapošljavanja.”

5. U uvodnoj izjavi 13. te uredbe navodi se:

„Pravila koordinacije moraju jamčiti osobama koje se kreću unutar Zajednice te njihovim uzdržavanicima i nadživjelim osobama zadržavanje prava i pogodnosti koje su stekli, kao i onih koji su u tijeku stjecanja.”

6. U uvodnoj izjavi 45. navedene uredbe navodi se da je cilj predloženog djelovanja donošenje mjera koordinacije kojima se jamči mogućnost učinkovitog ostvarivanja prava slobodnog kretanja osoba.

7. Članak 6. te uredbe, naslovljen „Zbrajanje razdoblja”, glasi kako slijedi:

„Ako ovom Uredbom nije drukčije predviđeno, nadležna ustanova države članice čije zakonodavstvo uvjetuje:

– stjecanje, zadržavanje, trajanje ili ponovnu uspostavu prava na davanja,

[…]

navršenim razdobljima osiguranja, zaposlenja, samozaposlenja ili [boravka], u mjeri u kojoj je to potrebno, uzima u obzir razdoblja osiguranja, zaposlenja, samozaposlenja ili [boravka] navršena prema zakonodavstvu bilo koje druge države članice kao da se radi o razdobljima navršenim prema zakonodavstvu koje primjenjuje.”

8. Člankom 51. Uredbe br. 883/2004, naslovljenim „Posebne odredbe o zbrajanju razdoblja”, u stavcima 1. i 2. određuje se:

„Ako zakonodavstvo države članice priznanje određenih davanja uvjetuje razdobljima osiguranja koja su navršena isključivo u posebnoj djelatnosti u svojstvu zaposlene ili samozaposlene osobe ili u zanimanju koje podliježe posebnom sustavu za zaposlene ili samozaposlene osobe, nadležna

ustanova te države članice uzima u obzir razdoblja navršena na temelju zakonodavstva drugih država članica samo ako su navršena na temelju odgovarajućeg sustava ili, u nedostatku toga, u istom zanimanju ili po potrebi u istoj djelatnosti u svojstvu zaposlene ili samozaposlene osobe.

Uzevši u obzir tako navršena razdoblja, ako navedena osoba ne ispunjava uvjete radi stjecanja prava na davanja iz posebnog sustava, ta se razdoblja uzimaju u obzir radi stjecanja prava na davanja iz općeg sustava ili, u nedostatku toga, sustava koji se primjenjuje na fizičke radnike ili administrativne radnike, ovisno o slučaju, pod uvjetom da je navedena osoba bila uključena u jedan ili drugi od tih sustava."

Čehoslovačko pravo

9. Člankom 1. zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení (Zakon br. 100/1988 o socijalnoj sigurnosti) od 16. lipnja 1988. (u daljnjem tekstu: Zakon br. 100/1988), naslovljenim „Osnovna pravila", u verziji primjenjivoj između 1. listopada 1988. i 31. svibnja 1992. predviđalo se:

„[…]

2. Svaki građanin ima pravo na socijalnu sigurnost na temelju ovog zakona. Država osigurava davanja i usluge u području socijalne sigurnosti.

[…]

4. Iznos mirovine ovisi prvenstveno o radnim postignućima, odnosno duljini razdoblja zaposlenja […] i kategoriji rada."

10. Članak 14. Zakona br. 100/1988 glasi kako slijedi:

„1. Za potrebe mirovine, radna mjesta dijele se u tri kategorije ovisno o vrsti rada.

2. Prva kategorija obuhvaća radna mjesta na kojima se kontinuirano i tijekom kalendarskog mjeseca obavljaju pretežito opasni poslovi na kojima dolazi do čestog i trajnog pogoršanja zdravstvenog stanja radnika zbog izlaganja štetnim fizičkim i kemijskim čimbenicima, uključujući

(a) radna mjesta u rudarstvu sa stalnim radom pod zemljom u podzemnim rudnicima,

(b) druge vrste radnih mjesta u rudarstvu u okviru kojih se rad obavlja pod zemljom u podzemnim rudnicima, […].

[…]

4. Treća kategorija obuhvaća radna mjesta koja nisu razvrstana u prvu ili drugu kategoriju."

11. U skladu s člankom 21. navedenog zakona, naslovljenim „Uvjeti stjecanja prava na starosnu mirovinu":

„1. Građanin stječe pravo na starosnu mirovinu ako je bio zaposlen najmanje 25 godina i navršio je najmanje

(a) 55 godina ako je najmanje 15 godina radio na radnom mjestu iz članka 14. stavka 2. točke (a) […],

[…]”

12. Zakon br. 100/1988 izmijenjen je zákonom č. 235/1992 Zb. o zrušení pracovných kategórií a o niektorých ďalších zmenách v sociálnom zabezpečení (Zakon br. 235/1992 o ukidanju kategorija radnih mjesta i određenim drugim izmjenama u socijalnom osiguranju) od 28. travnja 1992. (u daljnjem tekstu: Zakon br. 235/1992), koji je stupio na snagu 1. lipnja 1992.

13. Člankom 14. stavkom 1. Zakona br. 100/1988, u verziji koja proizlazi iz Zakona br. 235/1992, određivalo se:

„1. Za potrebe mirovine, rad do 31. prosinca 1992. razvrstava se u tri kategorije ovisno o vrsti rada. Radna mjesta u okviru prve i druge kategorije navedena su u resornim popisima radnih mjesta razvrstanih u prvu i drugu kategoriju donesenima prije 1. lipnja 1992.; radna mjesta koja nisu razvrstana u prvu ili drugu kategoriju radnih mjesta razvrstavaju se u treću kategoriju.”

14. Na temelju članka 15. tog zakona:

„Za potrebe mirovine, rad nakon 31. prosinca 1992. smatra se radom na radnim mjestima obuhvaćenima trećom kategorijom.”

15. U skladu s člankom 175. navedenog zakona:

„Prava koja proizlaze iz razvrstavanja radnih mjesta u prvu ili drugu kategoriju ili službe u prvoj ili drugoj funkcijskoj kategoriji uzimaju se u obzir do 31. prosinca 2016.”

Slovačko pravo

16. Člankom 65. zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (Zakon br. 461/2003 o socijalnom osiguranju) od 30. listopada 2003. (u daljnjem tekstu: Zakon br. 461/2003) glasi kako slijedi:

„1. Osiguranik stječe pravo na starosnu mirovinu ako je bio osiguran najmanje 15 godina i navršio dob za stjecanje prava na odlazak u mirovinu.

2. Dob za stjecanje prava na odlazak u mirovinu osiguranika utvrđuje se u skladu s Prilogom br. 3.a, osim ako je člankom 274. ovog zakona predviđeno drukčije […]”

17. Naposljetku, u skladu s člankom 274. navedenog zakona:

„1. Prava koja proizlaze iz razvrstavanja radnih mjesta u prvu i drugu kategoriju zadržavaju se.

[…]”

Glavni postupak, prethodna pitanja i postupak pred Sudom

18. Čehoslovačka federacija prestala je postojati 31. prosinca 1992. te su tada nastale dvije zasebne države. Prethodno su, u skladu sa zakonodavstvom čehoslovačke federacije, različite profesije bile razvrstane u tri kategorije, ovisno o razini opasnosti. Posao rudara bio je razvrstan u prvu kategoriju te su stoga rudari imali pravo na starosnu mirovinu u dobi od 55 godina, pod uvjetom da su radili tijekom 25 godina od kojih 15 godina pod zemljom u podzemnom rudniku. Zakon br. 100/1988 izmijenjen je 1992. Zakonom br. 235/1992, u skladu s kojim su te kategorije trebale prestati postojati 31. prosinca 1992., a svi su zaposlenici od tog datuma trebali biti razvrstani u treću kategoriju. To se primjenjivalo samo na zaposlenja koja su se obavljala nakon 31. prosinca 1992., a prava ostvarena na temelju obavljanja zaposlenja iz prve i druge kategorije prije tog datuma zadržana su do 31. prosinca 2016.

19. Savezni zakon o ukidanju podjele radnih mjesta u kategorije stupio je na snagu u Češkoj Republici 31. prosinca 1992. Suprotno tomu, na državnom području Slovačke primjena tog zakona u više je navrata odgađana, a podjela radnih mjesta u kategorije ukinuta je tek 31. prosinca 1999.

20. Žalitelj iz glavnog postupka slovački je državljanin koji je od 1. srpnja 1976. do 31. kolovoza 1995. radio kao rudar u podzemnom rudniku u Karvini, na državnom području sadašnje Češke Republike. Nakon toga je obavljao različita druga zaposlenja u Češkoj Republici, a zatim u Slovačkoj.

21. Žalitelj iz glavnog postupka podnio je 2013., dakle u dobi od 55 godina, zahtjev za isplatu starosne mirovine u Slovačkoj. Slovački fond za socijalno osiguranje odbio je njegov zahtjev uz obrazloženje da nije navršio dob od 62 godine na temelju koje bi mogao imati pravo na tu mirovinu. Dotičnoj osobi na kraju je priznato pravo na starosnu mirovinu od listopada 2020., kad je navršila dob od 62 godine i osam mjeseci, ali slovačka tijela ustrajala su na svojem stajalištu, prema kojem ona ne može tražiti pravo na starosnu mirovinu na koju pod povoljnijim uvjetima imaju pravo osobe koje su zanimanje rudara u podzemnom rudniku obavljale tijekom razdoblja od 15 godina.

22. Slovački fond za socijalno osiguranje smatrao je da žalitelj, s obzirom na to da je obavljao djelatnost rudara u podzemnom rudniku na državnom području sadašnje Češke Republike, može tražiti pravo na starosnu mirovinu u dobi od 55 godina samo ako dokaže da je 15 godina obavljao zaposlenje iz prve kategorije na temelju zakonodavstva te države članice. Međutim, prema mišljenju slovačkog fonda za socijalno osiguranje, dotična osoba obavljala je 31. prosinca 1992., odnosno na datum kad je u Češkoj Republici stupilo na snagu ukidanje kategorija radnih mjesta, posao rudara tek 14 godina i 63 dana.

23. U tom je pogledu zatim pokrenut spor u okviru kojeg je žalitelj tvrdio da je slovački fond za socijalno osiguranje, kako bi se odredilo je li ispunjen uvjet obavljanja zanimanja u razdoblju od 15 godina, kao razdoblje obavljanja zaposlenja iz prve kategorije bio dužan uzeti u obzir razdoblje od 1. siječnja 1993. do 31. kolovoza 1995. tijekom kojeg je nastavio obavljati posao rudara u podzemnom rudniku u Češkoj Republici, i to iako su u toj državi članici 31. prosinca 1992. ukinute kategorije radnih mjesta.

24. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (Vrhovni upravni sud Slovačke Republike), kojem je žalitelj podnio žalbu, pitajući se kako treba tumačiti članak 51. stavak 1. Uredbe br. 883/2004, koji se odnosi na zbrajanje razdoblja radi izračuna starosne mirovine kad je riječ o posebnom sustavu ili primjeni posebnih pravila na određene djelatnosti, odlučio je prekinuti postupak i Sudu uputiti sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li članak 51. stavak 1. Uredbe [br. 883/2004] tumačiti na način da se ta odredba primjenjuje na starosnu mirovinu u pogledu koje odluku donosi nadležna ustanova države članice samo ako je na temelju zakonodavstva te države članice uspostavljen ‚poseban sustav za zaposlene ili samozaposlene osobe'?

U slučaju potvrdnog odgovora na prethodno navedeno pitanje, koja su obilježja tog ‚posebnog sustava' (primjerice da njime upravlja posebna ustanova, da se samofinancira, da je namijenjen samo određenoj skupini zaposlenih ili samozaposlenih osoba)?

2. Treba li pak članak 51. stavak 1. te uredbe tumačiti na način da se primjenjuje na takvu mirovinu i kada zakonodavstvom te države članice nije predviđen takav ‚poseban sustav', nego se samo dopušta da određena skupina osoba koja je navršila razdoblja osiguranja isključivo u okviru određene djelatnosti (primjerice rudari koji rade u podzemnim rudnicima), može na temelju tih razdoblja ostvariti pravo na starosnu mirovinu po povoljnijim uvjetima od ostalih osoba koje obavljaju druge poslove u okviru zaposlenja ili samostalnog rada?"

25. Pisana očitovanja Sudu podnijele su talijanska i poljska vlada te Europska komisija.

Analiza

26. Čini mi se da je prije analize tih prethodnih pitanja potrebno iznijeti nekoliko objašnjenja u pogledu primjenjivosti Uredbe br. 883/2004 na glavni postupak.

Primjenjivost Uredbe br. 883/2004

27. Podsjećam na to da je u odnosu na Češku Republiku i Slovačku Republiku, s obzirom na to da su pristupile Uniji 1. svibnja 2004., Uredba br. 1408/71 stupila na snagu od tog datuma [3]. Uredba br. 883/2004, kojom je stavljena izvan snage i zamijenjena Uredba br. 1408/71, u odnosu na njih stupila je na snagu 20. svibnja 2004., a primjenjuje se od 1. svibnja 2010. [4].

[3] U članku 2. Akta o uvjetima pristupanja deset novih država članica, među kojima su Slovačka Republika i Češka Republika (SL 2003., L 236, str. 33.), koji je donesen istog dana kao i Ugovor o pristupanju Češke Republike i Slovačke (SL 2003., L 236, str. 17.), navodi se da ugovori i akti koje su institucije Unije donijele prije pristupanja obvezuju nove države članice te se u tim državama primjenjuju pod uvjetima predviđenima tim ugovorima i tim aktima.

[4] U skladu s člankom 91. Uredbe br. 883/2004, ta uredba *stupa na snagu* dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*, odnosno 20. svibnja 2004., te se *primjenjuje* od dana stupanja na snagu provedbene uredbe, odnosno Uredbe (EZ) br. 987/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe (EZ) br. 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL 2009., L 284, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 171.), to jest 1. svibnja 2010., uz uvjet primjene posebnih prijelaznih odredbi.

28. Zahtjev za priznavanje starosne mirovine koji je osoba BD 2013. podnijela *slovačkom* fondu za socijalno osiguranje odbijen je, a na odbijanje tog fonda odnosi se glavni postupak, te je zatim prihvaćen 2020. u dobi od 62 godine [5]. Razdoblja rada na koja se odnosi zahtjev za prethodnu odluku navršena su na *državnom području sadašnje Češke Republike* između 1. siječnja 1993. i 31. kolovoza 1995.

29. Kao prvo, ne čini mi se da činjenica da razdoblja uplaćivanja doprinosa za mirovinsko osiguranje prethode pristupanju Češke Republike i Slovačke Republike Uniji predstavlja prepreku primjeni Uredbe br. 883/2004 na okolnosti iz glavnog postupka.

30. Naime, kad je riječ o Uredbi br. 1408/71 Sud je već odlučio da je se primjenjuje na situaciju u kojoj su osobe o kojima je riječ uplaćivale doprinose u javni sustav socijalnog osiguranja države članice tijekom razdoblja koje *prethodi pristupanju* potonje države Uniji i da su se imale pravo pozvati na tu uredbu počevši od tog dana pristupanja [6]. Budući da je Uredba br. 883/2004 zamijenila Uredbu br. 1408/71 i da nije dovela do znatnih izmjena odredbi o kojima je riječ, sudska praksa Suda koja se odnosi na Uredbu br. 1408/71 i dalje je mjerodavna za tumačenje odredbi Uredbe br. 883/2004 o kojima je riječ [7]. Prema tome, činjenica da razdoblja uplaćivanja doprinosa za mirovinsko osiguranje prethode pristupanju predmetnih država članica Uniji ne sprečava primjenu Uredbe br. 883/2004 na situaciju o kojoj je riječ u glavnom postupku, u kojoj je osoba BD uplaćivala doprinose u mirovinski sustav Češke Republike tijekom razdoblja koje je prethodilo pristupanju te države Uniji te se na nju može pozvati u odnosu na slovački fond za socijalno osiguranje počevši od tog dana pristupanja.

31. Kao drugo, razdoblja uplaćivanja doprinosa o kojima je riječ doista *prethode stupanju na snagu Uredbe br. 883/2004*. Međutim, člankom 87. stavkom 2. te uredbe predviđa se, kao što se to predviđalo *mutatis mutandis* Uredbom br. 1408/71 [8], da se „[b]ilo koje razdoblje osiguranja i, po potrebi, bilo koje razdoblje zaposlenja, samozaposlenja ili [boravka] navršeno na temelju zakonodavstva države članice prije dana primjene ove Uredbe u određenoj državi članici, uzima […] u obzir za određivanje prava stečenih na temelju ove Uredbe”. Naime, u tom pogledu, iako novi propis načelno vrijedi samo za buduće vrijeme, on se, u skladu s općepriznatim načelom, osim u slučaju odstupanja, također primjenjuje na buduće učinke situacija koje su nastale tijekom razdoblja valjanosti prijašnjeg zakona [9].

32. Stoga smatram da je Uredba br. 883/2004 primjenjiva u okolnostima o kojima je riječ u glavnom postupku.

Tumačenje članka 51. stavka 1. Uredbe br. 883/2004

33. U glavnom postupku riječ je o odbijanju slovačkog fonda za socijalno osiguranje da uzme u obzir razdoblja uplaćivanja doprinosa za mirovinsko osiguranje koja odgovaraju zaposlenju koje je osoba BD obavljala u Češkoj Republici između 1. siječnja 1993. i 31. kolovoza 1995., uz

[5] Vidjeti točku 21. ovog mišljenja.

[6] Vidjeti presudu od 22. siječnja 2015., Balazs (C-401/13 i C-432/13, EU:C:2015:26, t. 32.).

[7] Vidjeti presudu od 21. listopada 2021., Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie (C-866/19, EU:C:2021:865, t. 24.).

[8] Člankom 94. stavkom 2. Uredbe br. 1408/71 predviđalo se da se „[s]va razdoblja osiguranja i, prema potrebi, sva razdoblja zaposlenja ili [boravka] navršena u skladu sa zakonodavstvom države članice prije 1. listopada 1972. ili prije datuma njegove primjene na državnom području države članice ili u dijelu državnog područja te države, uzimaju se u obzir za određivanje prava stečenih u skladu sa zakonodavstvima ove Uredbe.”

[9] Vidjeti presude od 16. svibnja 2013., Wencel (C-589/10, EU:C:2013:303, t. 33.) i od 22. siječnja 2015., Balazs (C-401/13 i C-432/13, EU:C:2015:26, t. 30.).

obrazloženje da se to razdoblje nije moglo uzeti u obzir kao razdoblje zaposlenja iz prve kategorije na temelju zakona koji je na snazi u slovačkom pravu jer se nije smatralo da predstavlja zaposlenje iz te kategorije na temelju češkog zakonodavstva [10]. Naime, ta je prva kategorija ukinuta u Češkoj Republici 31. prosinca 1992. Budući da zaposlenje obavljano u tom razdoblju nije obuhvaćeno prvom kategorijom u okviru češkog zakonodavstva, slovački fond za socijalno osiguranje smatrao je da je osoba BD manje od 15 godina obavljala zaposlenje iz te kategorije i da se stoga na nju nije mogla primijeniti slovačka odredba na temelju koje bi mogla početi primati mirovinu u 55. godini.

34. Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, člankom 51. Uredbe br. 883/2004, koji se odnosi na zbrajanje razdoblja, općenito se nastoji zajamčiti da su pogodnosti koje se dodjeljuju zakonodavstvom države članice za obavljanje određenih utvrđenih djelatnosti povezane s tim djelatnostima, čak i ako ih osoba o kojoj je riječ obavlja u drugoj državi članici.

35. Međutim, taj sud smatra da uvjeti za uzimanje u obzir tih pogodnosti nisu jasni.

36. Najprije naglašavam da se upućena pitanja ne odnose na načelo na temelju kojeg Slovačka Republika uzima u obzir razdoblja za koja je žalitelj iz glavnog postupka uplaćivao doprinose u Češkoj Republici, nego na to treba li sporna razdoblja uzeti u obzir kao djelatnost iz prve kategorije radi izračuna trajanja djelatnosti rudara u podzemnom rudniku od 15 godina, koje se zahtijeva slovačkim zakonodavstvom kako bi se počela isplaćivati starosna imovina u dobi od 55 godina.

37. Međutim, kao što to sud koji je uputio zahtjev naglašava u zahtjevu za prethodnu odluku, primjenjivim zakonodavstvom (čehoslovački Zakon br. 100/1988 i Zakon br. 461/2003) nije uspostavljen *zaseban sustav* koji se primjenjuje samo na rudare u podzemnom rudniku kao što je žalitelj. Naprotiv, tim se dvama zakonima predviđa jedinstveni sustav socijalne sigurnosti koji se primjenjuje na sve zaposlene i samozaposlene osobe. Naime, pogodnosti povezane s radom rudara u podzemnom rudniku, kao i s drugim zaposlenjima iz prve kategorije na temelju članka 14. stavka 2. Zakona br. 100/1988, dodijeljene su samo u okviru tog jedinstvenog sustava.

38. Slijedom toga, sud koji je uputio zahtjev nastoji doznati primjenjuje li se zbrajanje razdoblja predviđeno člankom 51. stavkom 1. Uredbe br. 883/2004, uzimajući u obzir da u njegovu zakonodavstvu ne postoji poseban sustav koji se razlikuje od jedinstvenog sustava socijalne sigurnosti.

39. Naime, taj sud svojim prethodnim pitanjima, koja valja ispitati zajedno, u biti pita je li, kako bi se članak 51. stavak 1. Uredbe br. 883/2004 primjenjivao na starosnu mirovinu o kojoj odlučuje nadležna ustanova države članice, potrebno da ta država članica uspostavi poseban sustav (u kojem se slučaju upućuje pitanje koja su obilježja takvog posebnog sustava) ili je dovoljno da se, ako ne postoji takav poseban sustav, zakonodavstvom utvrđuje određena skupina osoba koja je navršila razdoblja osiguranja isključivo u okviru obavljanja posebne djelatnosti (primjerice djelatnosti rudara u podzemnom rudniku) na temelju koje se priznaje povoljnija starosna mirovina.

[10] Iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da radna mjesta u Češkoj Republici od 1. siječnja 1993. više nisu bila razvrstana u kategorije. Međutim, bilo je predviđeno da sniženje dobne granice za odlazak u mirovinu nastavlja vrijediti do 31. prosinca 2016. U Slovačkoj su radna mjesta bila podijeljena u tri kategorije do 31. prosinca 1999., a dob za priznavanje starosne mirovine snižena je za radna mjesta iz prve kategorije.

40. Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda [11], na ta pitanja, razmatrana zajedno, valja odgovoriti ne samo s obzirom na tekst odredbe o kojoj je riječ već i kontekst te ciljeve propisa kojeg je ona dio, pri čemu se nastanak te odredbe može također pokazati važnim za njezino tumačenje.

Tekstualno tumačenje

41. Podsjećam na to da se člankom 51. Uredbe br. 883/2004 predviđaju posebne odredbe koje se odnose na primjenu načela zbrajanja razdoblja na davanja za slučaj starosti. Taj članak sadržava posebna pravila o zbrajanju u slučaju u kojem se zakonodavstvom države članice priznanje određenih davanja uvjetuje „razdobljima osiguranja koja su navršena isključivo u posebnoj djelatnosti u svojstvu zaposlene ili samozaposlene osobe ili u zanimanju koje podliježe posebnom sustavu za zaposlene ili samozaposlene osobe”.

42. Kao što je to naglasio sud koji je uputio zahtjev, postoje razlike između različitih jezičnih verzija članka 51. stavka 1. Uredbe br. 883/2004, koje mogu dovesti do različitih, pa čak i suprotstavljenih tumačenja uvjeta za primjenu te odredbe.

43. Naime, u više se jezičnih verzija, osobito u engleskoj [12], talijanskoj [13], poljskoj [14] i slovačkoj [15], upotrebljava, kao u francuskoj jezičnoj verziji, jednina „*podliježe* posebnom sustavu”, što upućuje na to da se pojam „poseban sustav” odnosi samo na pojam „zanimanje”. Stoga se, u skladu s tim prvim tumačenjem, ta odredba ne primjenjuje samo kad se primjenjivim nacionalnim pravom predviđa poseban sustav, nego i općenitije kad on sadržava pravila za dodjelu davanja povezanih s djelatnosti zaposlene ili samozaposlene osobe. U skladu s tim *prvim tumačenjem*, članak 51. stavak 1. Uredbe br. 883/2004 tako bi se primjenjivao čak i da ne postoji poseban sustav u državi članici u kojoj je donesena odluka o dodjeli davanja.

44. Međutim, u drugim jezičnim verzijama članka 51. stavka 1. Uredbe br. 883/2004, osobito u španjolskoj [16], njemačkoj [17] i grčkoj [18], upotrebljava se množina „*podliježu* posebnom sustavu”, što znači da se pojam „poseban sustav” istodobno odnosi na „djelatnost u svojstvu zaposlene ili samozaposlene osobe” i na „zanimanje”. U skladu s tim *drugim tumačenjem*, ta bi se odredba tako primjenjivala samo na zanimanja i djelatnosti za koje je država članica u kojoj je donesena odluka o dodjeli davanja uspostavila „poseban sustav”.

45. Slijedom te tekstualne analize, čini se da su moguća oba tumačenja.

[11] Vidjeti presudu od 8. svibnja 2019., Inspecteur van de Belastingdienst (C-631/17, EU:C:2019:381, t. 29. i navedenu sudsku praksu).

[12] „[…] in a specific activity as an employed or self-employed person or in an occupation which is subject to a special scheme for employed or self-employed persons […].”

[13] „[…] in una determinata attività subordinata o autonoma o in un'occupazione soggetta ad un regime speciale applicabile ai lavoratori subordinati o autonomi […].”

[14] „[…] określonej pracy najemnej lub na własny rachunek lub w zawodzie, *który podlega* szczególnemu systemowi […].”

[15] „[…] dosiahnutými iba vykonávaním špecifickej činnosti ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba, alebo v povolaní, ktoré podlieha osobitnému systému pre zamestnancov alebo samostatne zárobkovo činné osoby […].”

[16] „[…] en una actividad determinada como trabajador por cuenta ajena o propia, u ocupación sujetas a un régimen especial para trabajadores por cuenta ajena o propia […].”

[17] „[…] in einer bestimmten Beschäftigung oder selbstständigen Erwerbstätigkeit oder einem Beruf zurückgelegt wurden, für die ein Sondersystem für beschäftigte oder selbstständig erwerbstätige Personen gilt, […].”

[18] „[…] σε συγκεκριμένη μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα ή επάγγελμα, για τα οποία ισχύει ειδικό σύστημα που εφαρμόζεται σε πρόσωπα τα οποία ασκούν μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα […].”

46. Međutim, kao što je to naglasila Komisija, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, formulacija neke odredbe prava Unije upotrijebljena u jednoj od jezičnih verzija ne može služiti kao jedina osnova za tumačenje te odredbe niti joj se može dati prednost u odnosu na druge jezične verzije. Naime, odredbe prava Unije moraju se tumačiti i primjenjivati ujednačeno s obzirom na verzije sastavljene na svim jezicima Unije.

47. U slučaju neslaganja između različitih jezičnih verzija određenog teksta prava Unije, dotičnu odredbu potrebno je tumačiti u odnosu na opću strukturu i krajnji cilj propisa kojih je ona dio [19]. Stoga je potrebno provesti kontekstualnu i teleološku analizu te odredbe.

Kontekstualno tumačenje

48. Podsjećam na to da se člankom 48. prvim stavkom točkom (a) UFEU-a zahtijeva da se zbroji ukupan staž koji se uzima u obzir na temelju zakona različitih zemalja radi stjecanja i zadržavanja prava na naknadu i obračuna visine naknade. Člankom 6. Uredbe br. 883/2004 općenito se provodi to načelo [20] te se predviđa da, ako Uredbom nije drukčije predviđeno, kad se nacionalnim zakonodavstvom pravo na davanja ili druge pogodnosti uvjetuje prethodno navršenim razdobljima uključenja u određeni sustav, neovisno o tome je li riječ o razdobljima osiguranja, zaposlenja, samozaposlenja ili pak boravka, nadležna ustanova socijalne sigurnosti ima obvezu uzeti u obzir, u mjeri u kojoj je to potrebno, razdoblja navršena u drugoj državi članici i prema njezinu zakonodavstvu. Tim se načelom stoga utvrđuje određeno „uzajamno priznavanje razdoblja osiguranja” [21].

49. U tom kontekstu, člankom 51. Uredbe br. 883/2004, koji se nalazi u poglavlju koje se odnosi na starosne i obiteljske mirovine, predviđaju se posebne odredbe koje se odnose na zbrajanje razdoblja u tom području. Tako se njime nastoji utvrditi odnos između razdoblja uključenja u opće i posebne sustave, uzimajući u obzir da osoba u okviru karijere koju je provela u različitim državama članicama može biti uključena u različite sustave [22].

50. Znači li to da taj članak 51. nužno podrazumijeva „poseban sustav” koji se formalno razlikuje od općeg sustava? Nisam u to uvjeren.

51. Naime, s jedne strane, napominjem da sadašnji članak 51. stavak 1. Uredbe br. 883/2004 odgovara bivšem članku 45. stavku 2. Uredbe br. 1408/71, koji je njime ažuriran i pojednostavnjen, ali je zadržan isti cilj [23].

52. Bivšim člankom 45. stavkom 2. Uredbe br. 1408/71 predviđalo se da, „[a]ko zakonodavstvo države članice uvjetuje stjecanje određenih davanja navršavanjem razdoblja osiguranja *samo u zanimanju koje podliježe posebnom sustavu za zaposlene osobe ili, ako je to slučaj, u specifičnom*

[19] Vidjeti presudu od 27. listopada 1977., Bouchereau (30/77, EU:C:1977:172, t. 14.) i novije presude od 23. siječnja 2020., Bundesagentur für Arbeit (C-29/19, u daljnjem tekstu: presuda Bundesagentur für Arbeit, EU:C:2020:36, t. 48.) i od 4. rujna 2025., Hakamp (C-203/24, EU:C:2025:662, t. 34. i navedenu sudsku praksu).

[20] Dok se Uredbom br. 1408/71 predviđalo to zbrajanje na temelju odredbi koje se odnose na svaki od rizika koje pokrivaju uredbe, u članku 6. Uredbe br. 883/2004 navodi se opća potvrda načela.

[21] Vidjeti Morsa, M., *Sécurité sociale, libre circulation et citoyenneté européenne*, Limal, Anthemis, 2012., str. 107. i 108.

[22] Vidjeti Omarjee, I., *Manuel de droit européen de la protection sociale*, Bruxelles, Bruylant, 2021., 2. izd., str. 309., br. 334.

[23] Vidjeti presudu od 21. ožujka 2018., Klein Schiphorst (C-551/16, EU:C:2018:200, t. 31.).

zaposlenju, razdoblja navršena prema zakonodavstvu druge države članice uzimaju se u obzir za priznavanje ovih davanja samo ako su navršena u odgovarajućem sustavu ili, u nedostatku toga, u istom zanimanju ili prema potrebi u istom zaposlenju" [24].

53. Iz toga zaključujem da, čak i ako država članica koja dodjeljuje davanja nije predvidjela poseban sustav kao takav, to ne sprečava da se prema potrebi primijeni članak 45. stavak 2. te uredbe, pod uvjetom da su razdoblja osiguranja navršena u „specifičnom zaposlenju". Uostalom, kao što je to naglasila poljska vlada, u odluci Administrativne komisije za socijalnu sigurnost radnika migranata [25], pridružene Komisiji, br. 81 od 22. veljače 1973. o zbrajanju razdoblja osiguranja navršenih u specifičnom zaposlenju u skladu s člankom 45. stavkom 2. [26], upućuje se samo na navršavanje razdoblja osiguranja u specifičnom zaposlenju te se zahtijeva zbrajanje razdoblja osiguranja navršenih u različitim državama članicama u konkretnom zaposlenju, pod uvjetom da se na njega primjenjuje „posebno postupanje" te je stoga „utvrđeno" zakonodavstvom. Iz toga slijedi da, jednom kad je konkretno zaposlenje na neki način uređeno, za njega vrijedi zbrajanje razdoblja, neovisno o tome primjenjuje li se na njega „poseban" sustav, posebna pravila ili opći sustav socijalne sigurnosti.

54. Doista, valja smatrati da zakonodavac Unije nije namjeravao utvrditi strožu metodu zbrajanja kad je donio članak 51. stavak 1. Uredbe br. 883/2004. Naime, iz pripremnih akata te uredbe proizlazi da sustav koordinacije ostaje isti s gledišta vodećih načela i ključnih elemenata, među kojima je zbrajanje razdoblja [27].

55. Stoga se može smatrati da takav element potkrepljuje prvo tumačenje jer se njime ne zahtijeva „poseban" sustav koji je nužno formalno različit od općeg sustava.

56. S druge strane, točno je da se člankom 51. stavkom 1. drugim podstavkom Uredbe br. 883/2004 predviđa slučaj prema kojem, nakon što se uzmu u obzir tako navršena razdoblja, „navedena osoba ne ispunjava uvjete radi stjecanja prava na davanja *iz posebnog sustava*" [28]. Sud koji je uputio zahtjev tvrdi da se iz toga može zaključiti da se cijeli članak 51. stavak 1. te uredbe stoga primjenjuje samo ako je država članica u kojoj je donesena odluka o dodjeli davanja podijelila svoj sustav socijalne sigurnosti na „poseban" i „opći" sustav.

57. Međutim, ističem da taj pojam „poseban sustav" nije definiran u okviru Uredbe br. 883/2004. U članku 1. točki (e) te uredbe definira se izraz „posebni sustav za državne službenike" [29] te on stoga očito nije relevantan u kontekstu članka 51. Uredbe. Prema tome, kao što to naglašava poljska vlada, sama je definicija takvog posebnog sustava „nejasna".

[24] Moje isticanje

[25] Riječ je o Administrativnoj komisiji za socijalnu sigurnost radnika migranata, pridruženoj Komisiji, koja je predviđena glavom IV. uredbi br. 1408/71 i br. 883/2004 i koja je na temelju članka 81. točke (a) Uredbe br. 1408/71, koji je postao članak 72. točka (a) Uredbe br. 883/2004, osobito zadužena za rješavanje svih administrativnih pitanja ili pitanja tumačenja koja proizlaze konkretno iz odredbi navedenih uredbi.

[26] Odluka br. 81 od 22. veljače 1973. o zbrajanju razdoblja osiguranja navršenih u specifičnom zaposlenju u skladu s člankom 45. stavkom 2. Uredbe (EEZ) br. 1408/71 (SL 1973., C 75, str. 11.)

[27] Vidjeti osobito Komisijin Prijedlog uredbe Vijeća (EZ) od 21. prosinca 1998. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (COM(1998)779 *final*) (SL 1999., C 38, str. 10.).

[28] Moje isticanje. Ističem da u članku 45. stavku 2. Uredbe br. 1408/71 nije postojao izraz „iz posebnog sustava".

[29] Naime, tom se odredbom predviđa da izraz „posebni sustav za državne službenike" znači „svaki sustav socijalne sigurnosti koji je različit od općeg sustava socijalne sigurnosti koji vrijedi za zaposlene osobe u pojedinoj državi članici, a kojem izravno podliježu svi ili određene kategorije državnih službenika".

58. Usto, kao što je to već istaknuo Sud, odredbama Uredbe br. 1408/71 i Uredbe br. 883/2004 ne uspostavlja se zajednički sustav socijalne sigurnosti, nego se njima, umjesto usklađivanja, nastoji osigurati *koordinacija* između postojećih različitih nacionalnih sustava. Tako prema ustaljenoj sudskoj praksi države članice zadržavaju nadležnost za uređenje svojih sustava socijalne sigurnosti [30].

59. Slijedom toga, u kontekstu članka 51. stavka 1. Uredbe br. 883/2004, ničim se ne može isključiti široko tumačenje pojma „posebnog sustava" kako bi se uzelo u obzir stvarno stanje u okviru različitih nacionalnih sustava socijalne sigurnosti. To stoga može podrazumijevati da se u taj pojam ne uključi samo sustav socijalne sigurnosti koji se formalno razlikuje od općeg sustava, nego i sustav koji je uspostavljen u okviru općeg sustava kako bi se obuhvatila „posebn[a] djelatnos[t] u svojstvu zaposlene ili samozaposlene osobe".

60. Čini mi se da je takvo tumačenje potvrđeno teleološkom analizom odredbe o kojoj je riječ.

Teleološko tumačenje

61. Iz preambule Uredbe br. 883/2004 i sudske prakse Suda proizlazi da se ciljem koordinacije sustava socijalne sigurnosti država članica nastoji osigurati učinkovito ostvarivanje *slobodnog kretanja* osoba [31].

62. Prema tome, iako u zakonodavstvu svake države članice treba odrediti, među ostalim, uvjete na temelju kojih se stječe pravo na davanja, države članice ipak moraju poštovati pravo Unije i, osobito odredbe UFEU-a koje se odnose na slobodu priznatu svakom građaninu Unije da se kreće i boravi na državnom području država članica [32]. U tom pogledu, UFEU ne jamči radniku da je proširenje njegovih djelatnosti u više država članica ili njihov prijenos u drugu državu članicu od neutralnog značaja kad je riječ o pitanjima socijalne sigurnosti. Međutim, nepovoljnija primjena zakonodavstva u skladu je s načelom slobodnog kretanja osoba, pod uvjetom da radnika o kojem je riječ ne stavlja u nepovoljniji položaj u odnosu na one koji cjelokupnu svoju djelatnost izvršavaju u državi članci u kojoj se to zakonodavstvo primjenjuje ili u odnosu na one koji su prethodno već bili obveznici [33].

63. U okviru mjera koordinacije kojima se nastoji osigurati učinkovito ostvarivanje prava na slobodno kretanje osoba, načelom *zbrajanja* razdoblja nastoji se izbjeći da se prema radnicima koji iskoriste svoje pravo na slobodno kretanje i koji su radili u više od jedne države članice, bez objektivnog opravdanja postupa nepovoljnije nego prema radnicima koji su cijelu svoju karijeru proveli samo u jednoj državi članici [34].

30 Vidjeti osobito presude od 21. veljače 2013., Salgado González (C-282/11, EU:C:2013:86, t. 35.) i od 21. listopada 2021., Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie (C-866/19, EU:C:2021:865, t. 25.). Vidjeti i Lenaerts, K., Adam, S., „La solidarité, valeur commune aux États membres et principe fédératif de l'Union européenne", *Cahiers de droit européen*, 2021., br. 2, str. 318. do 322.

31 To osobito proizlazi iz uvodnih izjava 1., 4., 13. i 45. navedene uredbe te, među ostalim, iz presude od 21. ožujka 2018., Klein Schiphorst (C-551/16, EU:C:2018:200, t. 31.).

32 Vidjeti u tom smislu osobito presude od 21. veljače 2013., Salgado González (C-282/11, EU:C:2013:86, t. 36. i 37.); Bundesagentur für Arbeit (t. 41.) i od 7. srpnja 2022., Pensionsversicherungsanstalt (Razdoblja odgoja djeteta u inozemstvu) (C-576/20, EU:C:2022:525, t. 49.).

33 Vidjeti presudu od 14. ožujka 2019., Vester (C-134/18, EU:C:2019:212, t. 32. i 33. i navedenu sudsku praksu).

34 Vidjeti u tom pogledu uvodne izjave 13. i 14. Uredbe br. 883/2004 te presudu Bundesagentur für Arbeit (t. 33.). Vidjeti i Detienne, Q. i Servais, J.-M., „Chapitre II. – Droit de la sécurité sociale", *Droit social de l'Union européenne*, Bruylant, Bruxelles, 2021., 4. izd., osobito str. 343., br. 892.

64. Tako je cilj članka 51. stavka 1. Uredbe br. 883/2004 da se osobama koje obavljaju djelatnost na temelju koje imaju pravo na posebne pogodnosti u pogledu starosne mirovine (primjerice, odlazak u mirovinu u mlađoj dobi zbog teškog ili rizičnog zanimanja) zajamči da neće izgubiti pravo na njih samo zbog toga što su se koristile slobodom kretanja.

65. Međutim, čini mi se da se tumačenje članka 51. stavka 1. Uredbe br. 883/2004, prema kojem se ta odredba primjenjuje samo na zanimanja i djelatnosti za koje postoji „poseban sustav" koji se nužno razlikuje od općeg sustava u državi članici u kojoj je donesena odluka o dodjeli davanja [35], protivi tom cilju slobodnog kretanja radnika.

66. Naime, takvo tumačenje može spriječiti primjenu članka 51. stavka 1. Uredbe br. 883/2004 samo zbog toga što je država članica koja dodjeljuje davanja o kojima je riječ, primjerice, odabrala uspostaviti samo opći sustav, u okviru kojeg se razlikuju posebne kategorije djelatnosti. U tom slučaju, zaposlena ili samozaposlena osoba koja obavlja posebnu djelatnost predviđenu općim sustavom s kojom su povezane određene pogodnosti može odabrati da neće obavljati ili barem može oklijevati obavljati tu posebnu djelatnost u drugoj državi članici ako bi je to stavilo u nepovoljan položaj u odnosu na radnike koji obavljaju cijelu tu posebnu djelatnost u državi članici o kojoj je riječ.

67. Slijedom toga, u okviru glavnog postupka, ako u Slovačkoj treba postojati poseban sustav koji se razlikuje od općeg sustava kako bi se primjenjivao članak 51. stavak 1. Uredbe br. 883/2004 i kako bi se na temelju njega mogla, radi izračuna trajanja djelatnosti, uzeti u obzir razdoblja za koja su uplaćivani doprinosi između 1993. i 1995. na državnom području sadašnje Češke Republike, samo postojanje prve kategorije nije dovoljno kako bi se žalitelju iz glavnog postupka omogućio odlazak u mirovinu u dobi od 55 godina, iako bi takav odlazak u mirovinu bio moguć da je cijelu svoju karijeru proveo u Slovačkoj.

68. Međutim, čini mi se da je takav pristup protivan cilju slobodnog kretanja radnika.

69. Prema tome, smatram da činjenica da je država članica koja je dodijelila davanja o kojima je riječ uspostavila poseban sustav socijalne sigurnosti, koji se formalno razlikuje od općeg sustava, ili je pak donijela posebna pravila primjenjiva na posebnu djelatnost u okviru općeg sustava, prema mojem mišljenju, ne bi trebala biti relevantna u odnosu na zbrajanje razdoblja. Naime, riječ je o odabiru koji se odnosi na organizaciju i financiranje sustavâ socijalne sigurnosti, koji se može znatno razlikovati od jedne do druge države članice, što ne bi trebalo utjecati na slobodno kretanje radnika.

70. Točno je da se ne može smatrati da svako posebno pravilo samo po sebi predstavlja „poseban sustav" u smislu članka 51. stavka 1. Uredbe br. 883/2004 te je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri može li skup pravila, koja se u ovom slučaju primjenjuju na rudare u podzemnom rudniku, predstavljati takav „sustav koji je istovjetan posebnom sustavu".

71. U tom pogledu, s obzirom na cilj slobodnog kretanja radnika, smatram da valja uzeti u obzir bitne elemente, a ne formalne ili ustrojstvene.

72. Stoga, prema mojem mišljenju, izraz „poseban sustav" treba shvatiti na način da se, uz posebne sustave koji su definirani kao takvi u nacionalnom sustavu, odnosi na dosljedne skupove posebnih pravila koji su uspostavljeni i u okviru općeg sustava i koji se primjenjuju na posebnu

[35] Riječ je o drugom tumačenju (vidjeti točku 44. ovog mišljenja), prema kojem se pojam „poseban sustav" istodobno odnosi na „posebnu djelatnost u svojstvu zaposlene ili samozaposlene osobe" i na „zanimanje".

djelatnost zaposlene ili samozaposlene osobe. Konkretno, taj izraz mogao bi se odnositi na skup pravila koji, primjerice, obuhvaća uvjete pristupa davanjima, pravila za izračun njihova iznosa (koja su primjerice povezana s trajanjem uplaćivanja doprinosa ili dobi odlaska u mirovinu) i isplatu starosne mirovine, koja su specifična za određene djelatnosti ili profesije, zbog njihovih svojstvenih obilježja (primjerice povezanih s težinom rada ili rizicima povezanima s djelatnošću). Ta bi se pravila tako odnosila na posebnu skupinu zaposlenih ili samozaposlenih osoba ili profesija na koje se primjenjuje, kao što to tvrdi sud koji je uputio zahtjev, „relativno zatvoren sustav posebnih odstupanja". Suprotno tomu, za razliku od onog što tvrdi Komisija, smatram da činjenica da navedena pravila provodi tijelo koje je formalno različito od onog koje je zaduženo za opći sustav ili činjenica da se njima predviđa financiranje različito od općeg sustava, čak i ako ona mogu predstavljati relevantne kriterije kako bi se zaključilo da postoji „poseban" sustav, ipak nije odlučujuća.

73. Dodajem da bi takav pristup omogućio da se, u kontekstu članka 51. Uredbe br. 883/2004, uzme u obzir postojanje različitih uređenja sustava socijalne sigurnosti koja postoje u različitim državama članicama s obzirom na slobodno kretanje radnika.

74. Naposljetku, ističem da Komisija tvrdi da razdoblja za koja je žalitelj iz glavnog postupka uplaćivao doprinose kao rudar iz podzemnog rudnika u Češkoj Republici između 31. prosinca 1992. i 31. kolovoza 1995. treba uzeti u obzir na temelju općih odredbi članka 5. točke (b) Uredbe br. 883/2004, u skladu s kojim, ako se na temelju zakonodavstva nadležne države članice pravni učinci pripisuju pojavi određenih činjenica ili događaja, ta država članica uzima u obzir slične činjenice ili događaje koji nastanu u bilo kojoj državi članici kao da su nastali na njezinu državnom području[36]. Međutim, imam ozbiljne dvojbe u tom pogledu. Naime, člankom 5. točkom (b) te uredbe uređuju se posljedice konkretnih činjenica ili događaja, kao što su nezgoda, bolest, invaliditet, rođenje ili brak, koji su nastali u drugoj državi članici i koji mogu utjecati na pravo na davanja iz socijalne sigurnosti. Usto, iz uvodne izjave 10. Uredbe br. 883/2004 proizlazi da se načelo jednakog postupanja s određenim činjenicama ili događajima ne smije kositi s načelom zbrajanja razdoblja osiguranja. Stoga mi se ne čini da uzimanje u obzir razdoblja navršenih na temelju zakonodavstva druge države članice predstavlja „činjenicu ili događaj" u smislu članka 5. točke (b) navedene uredbe. Prema tome, smatram da ta odredba nije primjenjiva na situaciju o kojoj je riječ u glavnom postupku i ne omogućuje da se odgovori na pitanja suda koji je uputio zahtjev[37].

75. Slijedom toga, smatram da članak 51. stavak 1. Uredbe br. 883/2004 treba tumačiti na način da se na starosnu mirovinu, o kojoj odlučuje nadležna ustanova države članice, primjenjuje ta odredba ako je na temelju zakonodavstva te države članice uspostavljen poseban sustav koji se

[36] Članak 5. Uredbe br. 883/2004, naslovljen „Jednako postupanje s davanjima, dohotkom, činjenicama ili događajima", dio je općih odredbi te uredbe te se njime propisuje načelo sudske prakse u pogledu jednakog postupanja s davanjima, dohocima i činjenicama, koje je zakonodavac Unije želio unijeti u tekst navedene uredbe kako bi se to načelo razvilo, poštujući sadržaj i duh sudskih odluka Suda (vidjeti u tom smislu presudu od 5. prosinca 2019., Bocero Torrico i Bode, C-398/18 i C-428/18, EU:C:2019:1050, t. 29. i navedenu sudsku praksu). On predstavlja poseban izraz općeg načela nediskriminacije (vidjeti presudu od 12. ožujka 2020., Caisse d'assurance retraite et de la santé au travail d'Alsace-Moselle (C-769/18, EU:C:2020:203, t. 44.)).
U članku 5. navodi se da: „Ako ovom Uredbom nije drukčije predviđeno, a u smislu posebno utvrđenih provedbenih propisa, primjenjuje se sljedeće: […] (b) ako se na temelju zakonodavstva nadležne države članice pravni učinci pripisuju pojavi određenih činjenica ili događaja, ta država članica uzima u obzir slične činjenice ili događaje koji nastanu u bilo kojoj državi članici kao da su nastali na njezinu državnom području".

[37] Predmet u kojem je donesena presuda od 12. ožujka 2020., Caisse d'assurance retraite et de la santé au travail d'Alsace-Moselle (C-769/18, EU:C:2020:203), koji Komisija navodi u prilog svojem argumentu ne smatram uvjerljivim jer se u njemu od Suda tražilo da odgovori na pitanje u kojoj mjeri treba uzeti u obzir mjeru pomoći za obrazovanje djeteta s invaliditetom, dodijeljenu u državi članici, kako bi se izračunala davanja za slučaj starosti kad se nacionalnim propisom te države predviđa uvećanje s obzirom na određene situacije invaliditeta. Sud je odlučio da se uvećanje stope mirovine dodjeljuje na temelju pojave činjenice, u smislu članka 5. točke (b) Uredbe br. 883/2004, odnosno trajne nesposobnosti djeteta jednake barem određenom stupnju. Stoga u tom predmetu nije bila riječ o uzimanju u obzir razdoblja navršenih u okviru drugog zakonodavstva.

primjenjuje na zaposlene ili samozaposlene osobe, kao i ako se zakonodavstvom navedene države članice samo predviđa, a da se pritom formalno ne uspostavlja takav „poseban sustav”, da određena skupina osoba koja je navršila razdoblja osiguranja u okviru određene djelatnosti (primjerice rudari u podzemnim rudnicima) može na temelju tih razdoblja ostvariti pravo na starosnu mirovinu po povoljnijim uvjetima od ostalih osoba koje obavljaju druge poslove u okviru zaposlenja ili samostalnog rada.

Zaključak

76. S obzirom na prethodno navedena razmatranja, predlažem Sudu da na prethodna pitanja koja je uputio Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (Vrhovni upravni sud Slovačke Republike) odgovori na sljedeći način:

Članak 51. stavak 1. Uredbe (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, kako je izmijenjena Uredbom (EU) 2019/1149 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019.,

treba tumačiti na način da se:

na starosnu mirovinu, o kojoj odlučuje nadležna ustanova države članice, primjenjuje ta odredba ako je na temelju zakonodavstva te države članice uspostavljen poseban sustav koji se primjenjuje na zaposlene ili samozaposlene osobe, kao i ako se zakonodavstvom navedene države članice samo predviđa, a da se pritom formalno ne uspostavlja takav „poseban sustav”, da određena skupina osoba koja je navršila razdoblja osiguranja u okviru određene djelatnosti (primjerice rudari u podzemnim rudnicima) može na temelju tih razdoblja ostvariti pravo na starosnu mirovinu po povoljnijim uvjetima od ostalih osoba koje obavljaju druge poslove u okviru zaposlenja ili samostalnog rada.